

บทที่ ๕

คดีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐาน
ทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

อ.อริคม อินทุภูติ
ผู้พิพากษาอาวุโสในศาลฎีกา

รัฐธรรมนูญ 2560

มาตรา 219 ให้ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระร่วมกันกำหนด**มาตรฐานทางจริยธรรม**ขึ้นใช้บังคับแก่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ

ในการจัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมตามวรรคหนึ่ง ...เมื่อประกาศใช้บังคับแล้วให้ใช้บังคับแก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และคณะรัฐมนตรีด้วย ...

“มาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑”

หมวดที่ ๑ มาตรฐานทางจริยธรรมอันเป็นอุดมการณ์ :

- ข้อ ๕ ต้องยึดมั่นและธำรงไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
- ข้อ ๖ ต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช อธิปไตย บูรณภาพแห่งอาณาเขตและเขตที่ประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตย เกียรติภูมิและผลประโยชน์ของชาติ ความมั่นคงของรัฐ และความสงบเรียบร้อยของประชาชน
- ข้อ ๗ ต้องถือผลประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน
- ข้อ ๘ ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบเพื่อตนเองหรือผู้อื่น หรือมีพฤติการณ์ที่รู้เห็นหรือยินยอมให้ผู้อื่นใช้ตำแหน่งหน้าที่ของตนแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ
- ข้อ ๙ ต้องไม่ขอ ไม่เรียก ไม่รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดในประการ ที่อาจทำให้กระทบกระเทือนต่อการปฏิบัติหน้าที่
- ข้อ ๑๐ ต้องไม่รับของขวัญของกำนัล ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด เว้นแต่เป็นการรับ จากการให้โดยธรรมจรรยา และการรับที่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับให้รับได้

หมวดที่ ๒ มาตรฐานทางจริยธรรมอันเป็นค่านิยมหลัก

- ข้อ ๑๑ ไม่กระทำการอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวม ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม
- ข้อ ๑๒ ยึดมั่นหลักนิติธรรมและประพฤติตนอยู่ในกรอบศีลธรรมอันดีของประชาชน
- ข้อ ๑๓ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความยุติธรรม เป็นอิสระ เป็นกลางและปราศจากอคติ โดยไม่หวั่นไหวต่ออิทธิพล กระแสสังคม หรือแรงกดดัน อันมิชอบด้วยกฎหมาย โดยคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ทั้งนี้ ตามความเหมาะสมแห่งสถานภาพ
- ข้อ ๑๔ รักษาไว้ซึ่งความลับในการประชุม การพิจารณาวินิจฉัย รวมทั้งเคารพต่อมติของที่ประชุมฝ่ายข้างมาก และเหตุผลของทุกฝ่ายอย่างเคร่งครัด
- ข้อ ๑๕ ให้ข้อมูลข่าวสารตามข้อเท็จจริงแก่ประชาชนหรือสื่อมวลชนอันอยู่ในความรับผิดชอบของตน ถูกต้องครบถ้วน และไม่บิดเบือน
- ข้อ ๑๖ ไม่ให้คำปรึกษาแก่บุคคลภายนอก หรือแสดงความคิดเห็น หรือข้อมูลต่อสื่อสาธารณะ หรือสาธารณชนในเรื่องที่อยู่ในระหว่างการพิจารณา อันอาจก่อให้เกิดความเสียหายหรือเสียความเป็นธรรมแก่การปฏิบัติหน้าที่ เว้นแต่เป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายขององค์กร

ข้อ ๑๗ ไม่กระทำการใดที่ก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อเกียรติศักดิ์ของการดำรงตำแหน่ง

ข้อ ๑๘ ไม่ปล่อยปละละเลยหรือยินยอมให้บุคคลในครอบครัวหรือบุคคลที่อยู่ในกำกับดูแล หรือความรับผิดชอบของตน เรียก รับหรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจาก คู่กรณี หรือจากบุคคลอื่นใด ในประการที่อาจทำให้กระทบกระเทือนต่อการปฏิบัติหน้าที่ ของตน

ข้อ ๑๙ ไม่คบหาสมาคมกับคู่กรณี ผู้ประพฤตินิคมกฏหมาย ผู้มีอิทธิพล หรือผู้มีความ ประพฤติ หรือผู้มีชื่อเสียงในทางเสื่อมเสีย อันอาจกระทบกระเทือนต่อความเชื่อถือศรัทธา ของประชาชนในการปฏิบัติหน้าที่

ข้อ ๒๐ ไม่กระทำการอันมีลักษณะเป็นการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ จนเป็นเหตุทำให้ ผู้ถูกกระทำได้รับความเดือดร้อนเสียหายหรือกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ โดยผู้ถูกกระทำอยู่ ในภาวะจำต้องยอมรับในการกระทำนั้น

ไม่นำความสัมพันธ์ทางเพศที่ตนมีต่อบุคคลใดมาเป็นเหตุหรือมีอิทธิพลครอบงำ ให้ใช้ดุลพินิจในการปฏิบัติหน้าที่อันเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่บุคคลใด

หมวดที่ ๓ มาตรฐานทางจริยธรรมทั่วไป

- ข้อ ๒๑** ปฏิบัติหน้าที่ราชการอย่างเต็มกำลังความสามารถและยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรม โปร่งใสและตรวจสอบได้ และปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผนของทางราชการ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวม
- ข้อ ๒๒** อุทิศเวลาแก่ทางราชการ ไม่เบียดบังเวลาราชการไปประกอบธุรกิจ เพื่อประโยชน์ส่วนตัวหรือผู้อื่น
- ข้อ ๒๓** ปฏิบัติต่อประชาชนด้วยความเต็มใจ ให้บริการด้วยความรวดเร็ว เสมอภาค ถูกต้อง โปร่งใส ปราศจากอคติ และเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
- ข้อ ๒๔** ดูแลรักษาและใช้ทรัพย์สินของทางราชการอย่างประหยัด คุ่มค่า โดยระมัดระวังมิให้เสียหายหรือสิ้นเปลืองโดยไม่จำเป็น
- ข้อ ๒๕** รักษาความลับของทางราชการตามกฎหมาย และระเบียบแบบแผนของราชการ
- ข้อ ๒๖** ปฏิบัติ กำกับดูแลหรือบังคับบัญชาเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ และระบบคุณธรรม รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความสามัคคีในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม

กรณีที่จะเป็นการการฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

หมวดที่ ๑ มาตรฐานทาง
จริยธรรมอันเป็นอุดมการณ์
(๖ ข้อ)

หากฝ่าฝืน : ถือว่าร้ายแรง

หมวดที่ ๒ มาตรฐานทาง
จริยธรรมอันเป็นค่านิยมหลัก
(๑๐ ข้อ)

หมวดที่ ๓ มาตรฐานทาง
จริยธรรมทั่วไป (๖ ข้อ)

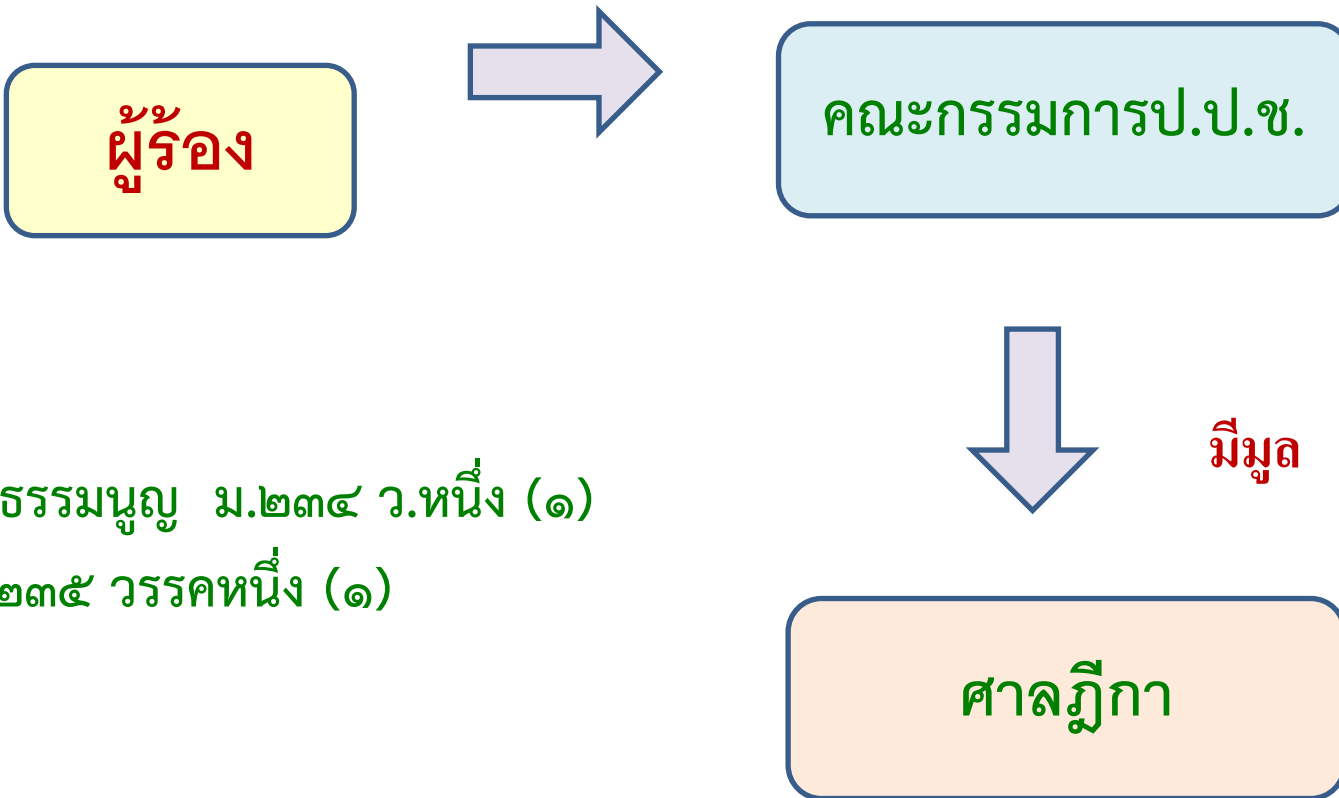
หากฝ่าฝืน : ร้ายแรงหรือไม่ ขึ้นอยู่กับ

- พฤติกรรมของการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติ
- เจตนา
- ความเสียหายที่เกิดจากการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติ

ข้อ ๒๗ การฝ่าฝืนและไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมในหมวด ๑ ให้ถือว่ามีลักษณะร้ายแรง
การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมในหมวด ๒ และหมวด ๓ จะถือว่ามีลักษณะร้ายแรงหรือไม่
ให้พิจารณาถึงพฤติกรรมของการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติ เจตนาและความร้ายแรงของความเสียหายที่เกิดจากการฝ่าฝืน
หรือไม่ปฏิบัติ นั้น

กระบวนการดำเนินคดีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

รัฐธรรมนูญ ม.๒๓๔ ว.หนึ่ง (๑)
ม.๒๓๕ วรรคหนึ่ง (๑)

บุคคลที่อยู่ในอำนาจของศาลฎีกาในคดีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม มาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

- บุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๔ วรรคหนึ่ง (๑) ประกอบมาตรา ๒๓๕ วรรคหนึ่ง (๑) ได้แก่
  - (๑) ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเฉพาะตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
  - (๒) ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
  - (๓) ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ
  - (๔) ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน
- บุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๖ ประกอบมาตรา ๒๓๔ (๑) ได้แก่ คณะกรรมการป.ป.ช.

ความหมายของคำว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เฉพาะตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ ม.๔ ว.๔ (๑)

(๑) นายกรัฐมนตรี

(๒) รัฐมนตรี

(๓) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๔) สมาชิกวุฒิสภา

(๕) ข้าราชการการเมืองอื่น นอกจาก (๑) (๒) ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการการเมือง

(๖) ข้าราชการรัฐสภาฝ่ายการเมืองตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายรัฐสภา

(พ.ร.ป.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ ม.๔)

การดำเนินกระบวนการพิจารณา คดีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

การดำเนินกระบวนการพิจารณา : เป็นไปตามระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาว่าด้วยการพิจารณาคดี
เกี่ยวกับการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง พ.ศ. ๒๕๖๑

ผลของการต้องคำพิพากษาว่า ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม
มาตรฐานทางจริยธรรมร้ายแรง

- พ้นจากตำแหน่ง
- เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตลอดไปและไม่มีสิทธิดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ
- อาจถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาไม่เกินสิบปีด้วยหรือไม่ก็ได้

(รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ วรรคสาม และวรรคสี่)

นอกจากนี้ยังเป็นลักษณะต้องห้ามของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ (ม.๒๐๒(๑๐))

ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระทุกองค์กร (ม.๒๑๖ (๓))

รัฐมนตรี (ม.๑๖๐ (๕))

ข้อสังเกตคดีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม อย่างร้ายแรง

- ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง คือ **ศาลฎีกา** (ไม่ใช่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง)
- **วิธีพิจารณาคดี** เป็นไปตามระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา
- องค์คณะผู้พิพากษาแต่ละคดี ประกอบด้วยผู้พิพากษาในศาลฎีกา ระดับประธานแผนกคดีในศาลฎีกา ๑ คน ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกา ๒ คน และผู้พิพากษาศาลฎีกา ๒ คน **รวม ๕ คน** โดยเป็นองค์คณะที่กำหนดไว้ล่วงหน้า (ปกติคือเดือนตุลาคมของทุกปี)
- **การพิจารณาคดีใช้ระบบไต่สวน**
- คำพิพากษาของศาลฎีกาเป็นที่สุด

กลุ่มคดีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมร้ายแรงที่ขึ้นศาลฎีกา

กลุ่มที่ ๑ คดีบุกรุกป่า

คดีที่ ๑ บุกรุกป่าที่จังหวัดราชบุรี (ศาลฟังว่าฝ่าฝืน ข้อ ๑๗)

คดีที่ ๒ บุกรุกป่าที่จังหวัดปราจีนบุรี (ศาลฟังว่าฝ่าฝืน ข้อ ๑๗)

คดีที่ ๓ บุกรุกป่าที่จังหวัดปราจีนบุรี (จำหน่ายคดี)

กลุ่มที่ ๒ คดีเสียบบัตรแทนกัน

คดีที่ ๑ ร่างพ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓ (รอฟังคดีอาญา)

คดีที่ ๒ ร่างพ.ร.บ.เหรียญราชรุจิ รัชกาลที่ ๑๐ (ศาลฟังว่าฝ่าฝืน ข้อ ๖ ข้อ ๗ และข้อ ๘)

กลุ่มที่ ๓ คดีเรียกสินบน

คดีที่ ๑ เรียกเงินอธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (ศาลฟังว่าฝ่าฝืน ข้อ ๗ ข้อ ๘ และข้อ ๙)

กลุ่มที่ ๓ คดีความประพฤติ

คดีที่ ๑ คดีโพสต์ภาพและข้อความสม้ยเป็นนิสิต (อยู่ระหว่างการไต่สวนของศาล)

คำพิพากษาฎีกา
ที่คมจ.๑/๒๕๖๕

ข้อกล่าวหา

ผู้ถูกกล่าวหาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนฯ ถูกกล่าวหาว่า
บุกรุกในเขตปฏิรูปที่ดินและเป็นพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ
จังหวัดราชบุรี เนื้อที่ ๘๕๓ ไร่ ๒ งาน ๙๓ ตร.วา อัน
เป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทาง
จริยธรรมฯ

ข้อ ๑๑ กระทำการอันขัดกันระหว่าง
ผลประโยชน์ส่วนตัวและส่วนรวม

ข้อ ๑๗ กระทำการที่ก่อให้เกิดความเสื่อมเสีย
ต่อเกียรติศักดิ์ของการดำรงตำแหน่ง

อันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม
มาตรฐานทางจริยธรรมฯอย่างร้ายแรง ตาม**ข้อ ๒๗**

ข้อกล่าวหา :

ฝ่าฝืนข้อ ๑๑ กระทบการอันขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวและส่วนรวม

คำวินิจฉัย

- แม้ผู้คัดค้านครอบครองที่ดินตั้งแต่ปี ๒๕๕๕ ก่อนมาตรฐานทางจริยธรรมฯ มีผลใช้บังคับ แต่เมื่อมาตรฐานทางจริยธรรมฯ มีผลใช้บังคับแล้ว ผู้คัดค้านย่อมถูกผูกพันมิให้กระทำการใดอันขัดต่อมาตรฐานทางจริยธรรมอีกต่อไป
- การกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมฯ ข้อ ๑๑ จะต้องมี**การกระทำที่ขัดกันระหว่างผลประโยชน์** หรือที่เรียกว่า “**ประโยชน์ทับซ้อน**” (Conflict of Interest) โดยจะต้องมีสถานการณ์หรือการกระทำที่บุคคลในองค์กรหรือหน่วยงานนั้นๆ มีผลประโยชน์ส่วนตน อันอาจกระทบต่อการวินิจฉัยสั่งการหรือการใช้ดุลพินิจในการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ในตำแหน่งของบุคคลนั้น

- ผู้คัดค้านดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีหน้าที่หลักในทางนิติบัญญัติ กล่าวคือ มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการเสนอและพิจารณาร่างกฎหมายต่างๆ การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน โดยตั้งกระทู้ถาม การเปิดอภิปรายทั่วไป การตั้งกรรมาธิการ การเข้าชื่อถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและองค์กรอิสระ การให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งบุคคลเป็นนายกรัฐมนตรี จึง**ไม่ได้มีอำนาจหน้าที่โดยตรง**ในการกำกับ ดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบการปฏิบัติงานของกรมป่าไม้ และสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
- ทางใต้สวนไม่ปรากฏว่า ผู้คัดค้านเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือมีการปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่งในหน่วยงานทั้งสองแห่ง
- การกระทำของผู้คัดค้าน**จึงยังฟังไม่ได้ตามคำร้องว่า** มีการกระทำอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวม ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม อันถือว่ามีลักษณะร้ายแรง ตามมาตรฐานทางจริยธรรมฯข้อ ๑๑ ประกอบข้อ ๓ และข้อ ๒๗

ข้อกล่าวหา : ฝ่าฝืนข้อ ๑๗ กระทำการที่ก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อเกียรติศักดิ์
ของการดำรงตำแหน่ง

คำวินิจฉัย

- ผู้คัดค้านครอบครองที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน ๖๖๕ ไร่ ๑ งาน ๕๓ ตร.วา โดยไม่มีเอกสารสิทธิใดที่จะใช้ยื่นรัฐได้ ในขณะที่บริเวณรอบๆที่ดินของผู้คัดค้านมีการดำเนินการปฏิรูปที่ดิน
- ต่อมาเมื่อสำนักงานปฏิรูปที่ดินประกาศให้ผู้ครอบครองที่ดินมายื่นคำขอเข้าทำประโยชน์เพื่อเข้าสู่กระบวนการปฏิรูปที่ดินอีกครั้งในวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๒ ผู้คัดค้านก็ยังไม่เข้าสู่กระบวนการปฏิรูปที่ดิน
- ผู้มีสิทธิขอรับการจัดสรรที่ดินตามประกาศฯ ต้องเป็นเกษตรกรที่ใช้เวลาส่วนใหญ่ในการประกอบเกษตรกรรม ไม่มีที่ดินเพื่อประกอบเกษตรกรรมเป็นของตนเองหรือของบุคคลในครอบครัวเดียวกัน หรือมีที่ดินเพียงเล็กน้อยไม่เพียงพอต่อการประกอบเกษตรกรรมเพื่อเลี้ยงชีพ โดยจะได้รับการจัดสรรไม่เกินคนละ ๕๐ ไร่ ตามกฎหมาย

- บ่งชี้ว่าผู้คัดค้านไม่เข้าสู่กระบวนการปฏิรูปที่ดินเพราะทราบว่าอาจมีผลทำให้ต้องสูญเสียการครอบครองที่ดินพิพาท
- ผู้คัดค้านมิใช่เกษตรกรซึ่งใช้เวลาส่วนใหญ่ในการประกอบเกษตรกรรม ไม่ได้พักอาศัยอยู่ในที่ดินพิพาท เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินมีเอกสารสิทธิเป็นโฉนดที่ดินและ น.ส.๓ ก. หลายแปลง มีทรัพย์สินรวมกว่า ๑๖๓ ล้านบาท ถือไม่ได้ว่าเป็นคนยากจน
- การเข้าครอบครองที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินของผู้คัดค้านโดยทราบว่าตนไม่มีคุณสมบัติที่จะได้รับการจัดสรรที่ดินและโดยรู้ถือว่าตนไม่มีเอกสารสิทธิ เป็นเรื่องที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งควรเป็นแบบอย่างที่ดินแก่ประชาชนทั่วไปไม่พึงปฏิบัติ
- การกระทำของผู้คัดค้าน จึงเป็นการก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อเกียรติศักดิ์ในการดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามมาตรฐานทางจริยธรรมฯ ข้อ ๑๗
- ซึ่งจริยธรรมข้อนี้หมายถึงการรักษาชื่อเสียงของตำแหน่งหน้าที่ และไม่ประพฤติปฏิบัติตนหรือดำเนินการอื่นใดที่ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์และเกิดความเสียหายต่อชื่อเสียงของผู้ดำรงตำแหน่งและองค์กรของผู้ดำรงตำแหน่ง แม้จะมีได้เป็นการใช้อำนาจหน้าที่ของตนโดยตรงก็ตาม

- การกระทำของผู้คัดค้านถือได้ว่าก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อความเชื่อมั่นในการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดิน ทั้งยังเป็นการกีดกันไม่ให้ผู้ไร่ที่ทำกินซึ่งเป็นเกษตรกรฐานะยากจนได้รับการจัดสรรที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน เมื่อพิจารณาพฤติกรรมการฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าวประกอบกับเจตนาและความเสียหายแล้ว เห็นได้ว่าเป็น**กรณีมีลักษณะร้ายแรง** ตามมาตรฐานทางจริยธรรมฯ

ข้อ ๒๗

- พิจารณาว่า ผู้คัดค้านฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ วรรคหนึ่ง (๑) วรรคสาม และวรรคสี่ ประกอบพ.ร.บ. ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๑ และมาตรา ๘๗ และมาตรฐานทางจริยธรรมฯ พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๓ ข้อ ๑๗ ประกอบข้อ ๒๗ วรรคสอง ให้ผู้คัดค้านพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดราชบุรี นับแต่วันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ อันเป็นวันที่ศาลฎีกามีคำสั่งให้ผู้คัดค้านหยุดปฏิบัติหน้าที่ ให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้คัดค้านตลอดไป รวมถึงไม่มีสิทธิดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๔ วรรคสี่ และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้คัดค้านมีกำหนดเวลา ๑๐ ปี นับแต่วันที่ศาลฎีกามีคำพิพากษา ฯลฯ

ข้อสังเกต

- ❖ การกระทำความผิดบางกรณีอาจถูกดำเนินคดีทั้งคดีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติ ตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง และคดีอาญา อีกทั้งบางคดียังมี ประเด็นต้องส่งไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยอีกด้วย เช่น **กรณีมีการเสียบบัตรแทนกัน** ในการพิจารณาร่างกฎหมาย อันมีผลทำให้การลงมติเป็นไป โดยไม่ชอบ นำไปสู่การดำเนินคดีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทาง จริยธรรมอย่างร้ายแรงที่ศาลฎีกา การดำเนินคดีอาญาที่ศาลฎีกาแผนกคดี ออม. และการโต้แย้งว่ากระบวนการตรากฎหมายไม่เป็นไปตามบทบัญญัติ แห่งรัฐธรรมนูญต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘

๑. คดีหมายเลขดำที่ ... /๒๕๖๔ กรณีนาย ฉ. นาย ภ. และนาง น. สมาชิกสภาผู้แทนฯ พรรค กท. ให้หรือยินยอมให้ผู้อื่นใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ของตนแสดงตนและลงมติในการพิจารณาร่างพ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปี ๒๕๖๓ (รอผลคดีอาญา)
๒. คดีหมายเลขแดงที่ คมจ.๓/๒๕๖๖ กรณีนางสาว ธ. สมาชิกสภาผู้แทนฯ พรรคพปชร. ฝากบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงมติแก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รายอื่น เพื่อให้ใช้บัตรดังกล่าวกดปุ่มแสดงตนและลงมติแทน ในการพิจารณาร่าง พ.ร.บ. เจริญราชรุจิ รัชกาลที่ ๑๐ พ.ศ. ...

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ คมจ.๓/๒๕๖๖

ข้อกล่าวหา

นางสาว ธ. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคพปชร. ลงชื่อเข้าร่วมประชุมสภาผู้แทนฯ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่ ๑) ซึ่งมีการประชุมพิจารณาร่างพ.ร.บ.เหรียญราชรุจิรัชกาลที่ ๑๐ พ.ศ. ... โดยไม่ได้ลาประชุม แต่ไม่ได้อยู่ในที่ประชุมระหว่างเวลาประมาณ ๑๓.๓๐ นาฬิกา ถึง ๑๕ นาฬิกา ผู้ถูกกล่าวหาฝากบัตรอิเล็กทรอนิกส์ แสดงตนและลงมติของตนไว้กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรายอื่น หรือบัตรของผู้ถูกกล่าวหาอยู่ในความครอบครองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรายอื่นโดยความยินยอมของผู้ถูกกล่าวหา เพื่อให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรายนั้นใช้บัตรของผู้ถูกกล่าวหากดปุ่มแสดงตนและลงมติแทนผู้ถูกกล่าวหาในการพิจารณาร่างพ.ร.บ.ดังกล่าว วาระที่ ๑ เวลา ๑๓.๔๑ นาฬิกา และวาระที่ ๓ เวลา ๑๔.๐๑ นาฬิกา ทำให้ผลการลงมติร่างพ.ร.บ.ดังกล่าวไม่สอดคล้องกับหลักนิติธรรม มีผลกระทบต่อ

กระบวนการตรากฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติ กระทบต่อเจตนารมณ์ที่แท้จริงของผู้แทนปวงชนชาวไทย การกระทำของผู้ถูกกล่าวหาเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมฯ ข้อ ๖ ข้อ ๗ ข้อ ๘ ข้อ ๑๑ ข้อ ๑๗ ข้อ ๒๑ ประกอบข้อ ๒๗ ให้ผู้ถูกกล่าวหาหยุดปฏิบัติหน้าที่ ให้ผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันหยุดปฏิบัติหน้าที่ เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้ถูกกล่าวหา และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาไม่เกินสิบปี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ พ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๗

ผู้ถูกกล่าวหาให้การปฏิเสธ

ศาลฎีกาไต่สวนแล้ววินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ถูกกล่าวหาฝากบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงมติแก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรายอื่น การออกเสียงลงคะแนนของผู้ถูกกล่าวหาจึงเป็นการออกเสียงลงคะแนนที่ไม่สุจริต อันเป็นการละเมิดหลักการพื้นฐานของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติ ทั้งขัดต่อหลักความ

ข้อลัทธิสุจริตที่ได้ปฏิญาณตนก่อนเข้ารับหน้าที่ โดยเฉพาะการออกเสียงลงคะแนนจะกระทำแทนกันได้ มีผลให้การออกเสียงลงคะแนนของผู้ถูกกล่าวหาเป็นการออกเสียงลงคะแนนที่ทุจริต ถือได้ว่าเกิดความเสียหายแก่สภาผู้แทนราษฎรและปวงชนชาวไทยแล้ว และเข้าลักษณะเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ฐานไม่รักษาไว้ซึ่งเกียรติภูมิและผลประโยชน์ของประเทศชาติ (ข้อ ๖) ฐานไม่ถือผลประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว (ข้อ ๗) ฐานไม่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบเพื่อตนเอง (ข้อ ๘)

นอกจากนั้นการกระทำของผู้ถูกกล่าวหายังเป็นการก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อเกียรติศักดิ์ของการดำรงตำแหน่ง (ข้อ ๑๗) และฐานไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการอย่างเต็มกำลังความสามารถ และยึดมั่นความถูกต้องชอบธรรม โปร่งใส และตรวจสอบได้ และไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผนของทางราชการ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวม (ข้อ ๒๑) แต่มูลเหตุ

ที่ทำให้ผู้ถูกกล่าวหาฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมส่วนนี้เกิดจากผู้คัดค้านได้เตรียมจัดงานเสวนาหัวข้อ “การเลี้ยงดูลูกในยุคสมัยดิจิทัล” ซึ่งเป็นโครงการกิจกรรมวันแม่ประจำปี ๒๕๖๒ โดยกำหนดวันจัดงานไว้ล่วงหน้าและนัดหมายวิทยากร รวมทั้งได้ประชาสัมพันธ์แก่ผู้มาร่วมงานไปก่อนแล้ว ประกอบกับร่างกฎหมายฉบับดังกล่าวได้ประกาศใช้บังคับเป็นกฎหมายแล้ว การกระทำในส่วนนี้จึงยังไม่พอถือว่าเป็นกรณีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมที่มีลักษณะร้ายแรง (เท่ากับฝ่าฝืน แต่เป็นการฝ่าฝืนที่ไม่มีลักษณะร้ายแรง)

ส่วนที่ผู้ร้องกล่าวหาว่า ผู้ถูกกล่าวหากระทำการอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวม ทั้งนี้ ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม (ข้อ ๑๑) นั้น เห็นว่า ผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้กระทำไปในลักษณะที่เข้ามีส่วนได้เสียในการทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐที่ผู้ถูกกล่าวหาปฏิบัติหน้าที่ หรือมีอำนาจกำกับ ดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบ หรือได้เข้าไปมีส่วนได้เสียหรือทำงานกับเอกชนที่เป็นคู่สัญญาของหน่วยงานของรัฐแต่อย่างใด ทั้งการที่ผู้ถูกกล่าวหาให้สมาชิก

สภาผู้แทนฯรายอื่นใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ของตนเพื่อทำการแสดงตนและลงมติแทน
นั้น ก็ไม่ปรากฏว่าอยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมาย หรือการครอบงำใดๆของ
บุคคลอื่น กรณียังถือไม่ได้ว่าการกระทำของผู้ถูกกล่าวหาเป็นการขัดกันระหว่าง
ประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวมตามคำร้อง

พิพากษาว่า ผู้ถูกกล่าวหาฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม
ฯ ข้อ ๖ ข้อ ๗ และข้อ ๘ ประกอบข้อ ๒๗ วรรคหนึ่ง อย่างร้ายแรง ให้ผู้ถูก
กล่าวหาพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๖๔ อันเป็นวันที่ศาลฎีกามี
คำสั่งให้ผู้ถูกกล่าวหาหยุดปฏิบัติหน้าที่ เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้ถูก
กล่าวหาตลอดไปและไม่มีสิทธิดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ และเพิกถอนสิทธิ
เลือกตั้งมีกำหนดเวลาสิบปี นับแต่วันที่ศาลฎีกามีคำพิพากษา ตามรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๒๓๕ วรรคสามและวรรคสี่ และพ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม
การทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๗ ประกอบมาตรา ๘๑ คำขออื่นนอกจากนี้ให้ยก.

๑. คดีเสียบบัตรแทนกัน 1 อม.อธ ๑๐/๒๕๖๖ กรณีนาย น. สมาชิกสภาผู้แทนฯ พรรคพท. ใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงมติแทนผู้อื่น ในเครื่องออกเสียงลงคะแนนระหว่างที่มีการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภา

คดีนี้ องค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์พิพากษายืนว่า จำเลยมีความผิดตามพ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ม.๑๒๓/๑ ป.อาญา ม. ๙๑ จำคุกกระทงละ ๑ ปี ลดโทษให้หนึ่งในสาม คงจำคุกกระทงละ ๘ เดือน รวม ๒ กระทง เป็นจำคุก ๑๖ เดือน พฤติการณ์แห่งคดีเป็นเรื่องร้ายแรง ไม่มีเหตุรอกการลดโทษ

๒. คดีเสียบบัตรแทนกัน 2 อม.อธ ๑๐/๒๕๖๖ กรณีนางสาว ธ. สมาชิกสภาผู้แทนฯ พรรคพปชร. ผากบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงมติแก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรายอื่น เพื่อให้ใช้บัตรดังกล่าวกดปุ่มแสดงตนและลงมติแทน ในการพิจารณาร่างพ.ร.บ. เจริญราชรุจิ รัชกาลที่ ๑๐ พ.ศ. ...

คดีนี้ องค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์พิพากษายืนว่า จำเลยมีความผิดตามพ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๐ ม. ๑๗๒ จำคุก ๑ ปี และปรับ ๒๐๐,๐๐๐ บาท โทษจำคุกให้รอฯไว้ ๒ ปี ตามป.อาญา ม.๕๖ หากจำเลยไม่ชำระค่าปรับให้จัดการตามม. ๒๙, ๓๐ กรณีต้องกักขังแทน ให้กักขังไม่เกิน ๑ ปี

๓. คดีเสียบบัตรแทนกัน 3 อม ๑๑/๒๕๖๖ กรณีนาย ฉ. นาย ภ. และนาง น.

สมาชิกสภาผู้แทนฯ พรรคภท.ให้หรือยินยอมให้ผู้อื่นใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ของตนแสดงตน และลงมติในการพิจารณาร่างพ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปี ๒๕๖๓

คดีนี้ศาลฎีกาแผนกคดี อม.พิพากษาว่า จำเลยทั้งสามมีความผิดตามพ.ร.บ.ว่าด้วยการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ม.๑๗๒ จำคุกคนละ ๑ ปี ลดโทษให้หนึ่งใน สาม คงจำคุกกระหนงละ ๙ เดือน พฤติการณ์แห่งคดีเป็นเรื่องราวแรง จึงไม่มีเหตุรอกการลงโทษ ให้จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ พ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนฯ นับแต่เป็นวันหยุดปฏิบัติหน้าที่ และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของจำเลยทั้งสามตลอดไป และไม่มีสิทธิดำรงตำแหน่ง ทางการเมืองใดๆ ตามพ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๑ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง

ขณะนี้คดีอยู่ระหว่างจำเลยทั้งสามขอขยายระยะเวลายื่นอุทธรณ์

๔. คดีเสียบบัตรแทนกัน 4 อม.อธ ๑๐/๒๕๖๖ ฎีกาฎีกา นาย น. สมาชิกสภาผู้แทนฯ
พรรคพท. ใช้บัตรแสดงตนแทนสมาชิกสภาผู้แทนฯผู้อื่นประมาณ ๔-๕ คน และใช้บัตรลง
มติเห็นชอบร่างพ.ร.บ.ให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน
ด้านการคมนาคมขนส่งของประเทศ พ.ศ. ...

คดีนี้ องค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์พิพากษายืน จำเลยมีความผิดตามพ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกัน
และปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ม.๑๒๓/๑ ประมวลกฎหมายอาญา ม.๙๑ จำคุก
กระทงละ ๑ ปี ลดโทษให้กึ่งหนึ่ง คงจำคุกกระทงละ ๖ เดือน เป็นจำคุก ๑๒ เดือน นับโทษ
จำคุกของจำเลยในคดีนี้ต่อจากโทษจำคุกของจำเลยในคดีหมายเลขแดงที่ ๒๒/๒๕๖๕ ของศาล
นี้ (คือคดีเสียบบัตรแทนกัน 1)

๑. คำวินิจฉัยที่ ๑๕-๑๘/๒๕๕๖ กรณีนาย น. สมาชิกสภาผู้แทนฯ พรรคพท. ใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงมติแทนผู้อื่น ในเครื่องออกเสียงลงคะแนนระหว่างที่มีการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภา
๒. คำวินิจฉัยที่ ๓-๔/๒๕๕๗ กรณีนาย น. สมาชิกสภาผู้แทนฯ พรรคพท. ใช้บัตรแสดงตนแทนสมาชิกสภาผู้แทนฯผู้อื่นประมาณ ๔-๕ คน และใช้บัตรลงมติเห็นชอบร่างพ.ร.บ.ให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมขนส่งของประเทศ พ.ศ. ... แทนสมาชิกสภาผู้แทนฯ ๓-๔ คน
๓. คำวินิจฉัยที่ ๒-๓/๒๕๖๓ กรณีมีผู้ใช้บัตรแสดงตนและลงมติของนาย ฉ. สมาชิกสภาผู้แทนฯ พรรคพท. ไปลงมติเห็นชอบร่างพ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ.๒๕๖๓ โดยนาย ฉ. ไม่ได้เข้าร่วมประชุมสภาผู้แทนฯ แต่อยู่ในพื้นที่จังหวัดพัทลุง

คำวินิจฉัยศาลรธน.ที่ ๑๕ -๑๘/๒๕๕๖ เป็นกรณีส.ส.และส.ว.จำนวนหนึ่งยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า การเสนอญัตติ และการพิจารณา รวมทั้งข้อความในร่างรัฐธรรมนูญ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พ.ศ. ... มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองฯ ตามรัฐธรรมนูญ (ฉบับปี ๒๕๕๐) มาตรา ๖๘ อีกทั้งในกระบวนการพิจารณารายมาตรา มีสมาชิกรัฐสภาใช้บัตรแสดงตนและลงคะแนนแทนผู้อื่น

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยประเด็นการใช้บัตรแสดงตนและลงคะแนนแทนผู้อื่นว่า ผู้ร้องมีประจักษ์พยานมาเบิกความพร้อมทั้งมีคลิปวิดีโอที่บันทึกภาพเหตุการณ์ขณะที่มีการกระทำของนาย น. สมาชิกสภาผู้แทนฯ พรรค พ.ท. ใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงมติแทนผู้อื่นในเครื่องออกเสียงลงคะแนนระหว่างที่มีการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภา การกระทำดังกล่าว นอกจากเป็นการละเมิดหลักการพื้นฐานของการเป็นสมาชิกรัฐสภาซึ่งถือได้ว่าเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย ซึ่งจะต้องปฏิบัติหน้าที่โดยไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมายหรือการครอบงำใดๆ และต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทยโดยปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์

ตามบทบัญญัติมาตรา ๑๒๒ ของรัฐธรรมนูญ ยังขัดต่อข้อบังคับการประชุมของรัฐสภา
ขัดต่อหลักความซื่อสัตย์สุจริตที่สมาชิกรัฐสภาได้ปฏิญาณตนไว้ตามรัฐธรรมนูญ (ฉบับ
ปี ๒๕๕๐) มาตรา ๑๒๓ และขัดต่อหลักการออกเสียงลงคะแนนตามบทบัญญัติมาตรา
๑๒๖ วรรคสาม ที่ให้สมาชิกคนหนึ่งมีเพียงหนึ่งเสียงในการออกเสียงลงคะแนน มีผล
ให้การออกเสียงลงคะแนนของรัฐสภาในการประชุมนั้นๆ เป็นการออกเสียงที่ทุจริต
ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่แท้จริงของผู้แทนปวงชนชาวไทย ดังนั้นวิธีการดังกล่าว
ข้างต้นจึงมีอาจถือว่าเป็นมติการประชุมที่ชอบของรัฐสภา

คดีนี้ ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งว่า การดำเนินการพิจารณาและลงมติแก้ไข
เพิ่มเติมรัฐธรรมนูญของผู้ถูกร้องทั้งหมดในคดีนี้ เป็นการกระทำที่มีชอบด้วย
รัฐธรรมนูญ (ฉบับปี ๒๕๕๐) มาตรา ๑๒๒ มาตรา ๑๒๕ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง
มาตรา ๑๒๖ วรรคสาม มาตรา ๒๙๑ (๑) (๒) และ (๔) และมาตรา ๓ วรรคสอง อีกทั้ง
ทั้งมีเนื้อความที่เป็นสาระสำคัญขัดหรือแย้งต่อหลักการพื้นฐานและเจตนารมณ์ของ
รัฐธรรมนูญ (ฉบับปี ๒๕๕๐) อันเป็นการกระทำที่ผิดต่อรัฐธรรมนูญ (ฉบับปี ๒๕๕๐)
มาตรา ๖๘

คำวินิจฉัยศาลรธน.ที่ ๓-๔/๒๕๕๗ เป็นกรณีประธานรัฐสภาส่งความเห็นของสมาชิก
รัฐสภา ๖๖ คน และประธานสภาผู้แทนฯ ส่งความเห็นของ ส.ส. ๑๔๖ คน เพื่อ
ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ (ฉบับปี ๒๕๕๐) มาตรา ๑๕๔ วรรค
หนึ่ง (๑) ว่า ร่างพ.ร.บ.ให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อการพัฒนาโครงสร้าง
พื้นฐานด้านการคมนาคมขนส่งของประเทศ พ.ศ. ... นาย น. สมาชิกสภาผู้แทนฯ
พรรคพท. ใช้บัตรแสดงตนแทนสมาชิกสภาผู้แทนฯผู้อื่นประมาณ ๔-๕ คน และใช้
บัตรลงมติเห็นชอบร่างพ.ร.บ.นี้แทนสมาชิกสภาผู้แทนฯ ๓-๔ คน มีผลให้ร่างพ.ร.บ.
ดังกล่าวตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้พ.ร.บ.ยัง
ดังกล่าวยังมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญด้วย

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยความว่า รัฐธรรมนูญ (ฉบับปี ๒๕๕๐) มาตรา
๑๕๔ (๑) บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่าง
พ.ร.บ.ได้ ทั้งในส่วนของการตราและในส่วนเนื้อหาว่า ร่างพ.ร.บ.นั้นตราขึ้น
โดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และหรือร่างพ.ร.บ.นั้นมีข้อความขัด
หรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจวินิจฉัยปัญหาตามคำร้อง

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยความว่า ข้อเท็จจริงตามทางไต่สวนได้ความว่า นาย น. สมาชิกสภาผู้แทนฯ ใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงมติแทน สมาชิกสภาผู้แทนฯ รายอื่นจริง การกระทำได้กล่าวนอกจากเป็นการละเมิดหลักการ พื้นฐานของการเป็นสมาชิกรัฐสภาซึ่งถือได้ว่าเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย ซึ่งจะต้อง ปฏิบัติหน้าที่โดยไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมายหรือการครอบงำใดๆ และ ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทยโดย ปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์ ตามรัฐธรรมนูญ (ฉบับปี ๒๕๕๐) มาตรา ๑๒๒ แล้ว ยังขัดต่อหลักความซื่อสัตย์สุจริตที่สมาชิกรัฐสภาได้ปฏิญาณตนไว้ตาม รัฐธรรมนูญ (ฉบับปี ๒๕๕๐) มาตรา ๑๒๓ และขัดต่อหลักการออกเสียงลงคะแนนตาม บทบัญญัติมาตรา ๑๒๖ วรรคสาม เมื่อกระบวนกรออกเสียงลงคะแนนในการพิจารณา ร่างพ.ร.บ. นี้ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ จึงถือว่ามติของสภาผู้แทนฯ ในกระบวนกรตราร่าง พ.ร.บ. ดังกล่าวเป็นมติที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย อันมีผลให้ร่างพ.ร.บ. ให้อำนาจ กระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมขนส่งของ ประเทศ พ.ศ. ... ตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้

ส่วนในประเด็นว่า ร่างพ.ร.บ.ฉบับนี้มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่นั้น ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า ร่างพ.ร.บ.นี้มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ (ฉบับปี ๒๕๕๐) มาตรา ๑๖๙ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๑๗๐ วรรคสอง ตามคำร้องด้วย

ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำวินิจฉัยว่า ร่างพ.ร.บ.ให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมขนส่งของประเทศ พ.ศ. ... ๒๕๕๖ โดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ (ฉบับปี ๒๕๕๐) มาตรา ๑๖๙ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๑๗๐ วรรคสอง ซึ่งข้อความดังกล่าวเป็นสาระสำคัญ มีผลให้ร่างพ.ร.บ.นี้เป็นอันตกไปตามรัฐธรรมนูญ (ฉบับปี ๒๕๕๐) มาตรา ๑๕๔ วรรคสาม

คำวินิจฉัยศาลรธน.ที่ ๒ -๓/๒๕๖๓ เป็นกรณีประธานสภาผู้แทนฯ ส่งความเห็นของ ส.ส. ตามคำร้อง ๒ ฉบับ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๘ วรรคหนึ่ง ความว่า ในการพิจารณาร่างพ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปี ๒๕๖๓ มีผู้ใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงมติของนาย ฉ. ส.ส.พัทลุง ไปลงมติเห็นชอบร่างพ.ร.บ.ดังกล่าว ในขณะที่นาย ฉ. ไม่ได้อยู่ในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ถือได้ว่ามติของสภาผู้แทนราษฎรในกระบวนการตราร่างพ.ร.บ.ดังกล่าวเป็นมติที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มีผลให้ร่างพ.ร.บ.ดังกล่าวตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยความว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๘ บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างพ.ร.บ.ได้ ทั้งในส่วนของกระบวนการตราและในส่วนเนื้อหาว่า ร่างพ.ร.บ.นั้นตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและหรือร่างพ.ร.บ.นั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจวินิจฉัยปัญหาตามคำร้อง

เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ตามทางไต่สวนว่า ในการประชุมสภาผู้แทนฯ วาระที่สอง วาระที่สาม และข้อสังเกตของคณะกรรมการการ เมื่อวันที่ ๑๐ ม.ค. ๒๕๖๓ เวลา ๑๙.๓๐ น. ถึงวันที่ ๑๑ ม.ค. ๒๕๖๓ มีการใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงมติให้ความ

เห็นชอบร่างพ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓ แทนนาย ฉ. การใช้สิทธิออกเสียงลงมติแทนผู้ที่ไม่ได้อยู่ร่วมประชุมด้วยนั้นเป็นการกระทำโดยไม่สุจริต อันเป็นการละเมิดหลักการพื้นฐานของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่โดยไม่อยู่ในอาณัติมอบหมายของผู้อื่น และต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวมโดยปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๔ และขัดต่อหลักความซื่อสัตย์สุจริตที่สมาชิกรัฐสภาได้ปฏิญาณตนไว้ก่อนเข้ารับหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๕ ทั้งสมาชิกคนหนึ่งย่อมมีเสียงหนึ่งในการออกเสียงลงคะแนนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๐ วรรคสาม และการออกเสียงลงคะแนนจะกระทำแทนกันไม่ได้ ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๘๐ วรรคสาม การที่สมาชิกสภาผู้แทนฯ มิได้อยู่ในห้องประชุม แต่ปรากฏว่ามีการใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงมติแทน ย่อมมีผลเป็นการออกเสียงลงคะแนนที่ไม่สุจริต ทำให้ผลการลงมติร่างพ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ในวันและเวลาดังกล่าวไม่สอดคล้องกับหลักนิติธรรม และไม่ชอบด้วยบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ดังนั้น ร่างพ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓ ตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

ปัญหาว่า ร่างพ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓ ตกไปทั้งฉบับ ดังเช่นคำวินิจฉัยศาลรธน.ที่ ๑๕-๑๘/๒๕๕๖ และ ๓-๔/๒๕๕๗ หรือไม่ ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า ประเด็นข้อวินิจฉัย พฤติการณ์แห่งคดี และบทกฎหมายที่เกี่ยวข้องในคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญทั้งสองฉบับดังกล่าวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ คดีนี้ไม่มีประเด็นเกี่ยวกับข้อความอันเป็นสาระสำคัญของร่างพ.ร.บ.ฉบับชุดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด คงมีปัญหาที่กระบวนการร่างพ.ร.บ.ฉบับนี้เท่านั้น ทั้งข้อเท็จจริงคดีนี้ปรากฏชัดว่า การพิจารณาและออกเสียงลงมติของสภาผู้แทนฯในวาระที่หนึ่ง ชั้นรับหลักการ และการพิจารณาของคณะกรรมการธิการก่อนเสนอให้สภาผู้แทนฯพิจารณาเรียงลำดับมาตราในวาระที่สอง ได้**ดำเนินการโดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญทุกประการ** ถือได้ว่าเป็นขั้นตอนที่เสร็จสมบูรณ์ไปก่อนแล้ว นอกจากนี้ยังมีเหตุจำเป็นเร่งด่วนที่ประเทศชาติจะต้องใช้กฎหมายฉบับนี้ไปช่วยแก้ปัญหาค่าเช่าและอุปสรรคในการเบิกจ่ายเงินงบประมาณแผ่นดินอีกด้วย ประกอบกับปัจจุบันมีพ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๔ บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดคำบังคับไว้ คำวินิจฉัยได้ด้วย

ดังนั้น แม้ร่างพ.ร.บ. งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓ จะตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ แต่มีผลให้ร่างพ.ร.บ. ดังกล่าวตกไป เฉพาะการพิจารณาลงมติในวาระที่สอง วาระที่สาม และข้อสังเกตของคณะกรรมการ ให้ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ รวมทั้งการพิจารณาให้ความเห็นชอบของวุฒิสภาเท่านั้น ส่วนการพิจารณาออกเสียงลงมติของสภาผู้แทนฯ ในวาระที่หนึ่ง ชั้นรับหลักการ และการพิจารณาของคณะกรรมการก่อนเสนอให้สภาผู้แทนฯ พิจารณาเรียงลำดับมาตราในวาระที่สอง ได้ดำเนินการเสร็จสิ้นไปก่อนโดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญทุกประการ จึงไม่เสียไปกรณีมีเหตุจำเป็นและสมควรที่จะต้องกำหนดคำบังคับให้สภาผู้แทนราษฎรดำเนินการพิจารณาลงมติในวาระที่สอง วาระที่สาม และข้อสังเกตของคณะกรรมการให้ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ แล้วเสนอให้วุฒิสภาให้ความเห็นชอบเพื่อดำเนินการตามรัฐธรรมนูญต่อไป พร้อมทั้งให้สภาผู้แทนฯ รายงานผลการปฏิบัติตามคำบังคับต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยตามพ.ร.บ. ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๔

ข้อสังเกต :

๑. คดีเลียบบัตรแทนกันทั้งสามประเภทคดี ศาลฯ มีคำวินิจฉัยเหมือนกันว่าเป็น การกระทำที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ โดยให้เหตุผลทำนองเดียวกันว่า

(๑) การใช้สิทธิออกเสียงลงมติแทนผู้ที่ไม่ได้อยู่ร่วมประชุม เป็นการละเมิด หลักการพื้นฐานของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่โดยไม่อยู่ใน อาณัติมอบหมายของผู้นใด และต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวมโดยปราศจากการขัดกัน แห่งผลประโยชน์ตามรัฐธรรมนูญ (ฉบับปัจจุบัน) **มาตรา ๑๑๔**

(๒) ขัดต่อหลักความซื่อสัตย์สุจริตที่สมาชิกรัฐสภาได้ปฏิญาณตนไว้ก่อนเข้ารับ หน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ (ฉบับปัจจุบัน) **มาตรา ๑๑๕**

(๓) สมาชิกคนหนึ่งย่อมมีเสียงหนึ่งในการออกเสียงลงคะแนนตามรัฐธรรมนูญ (ฉบับปัจจุบัน) **มาตรา ๑๒๐ วรรคสาม**

(๔) การออกเสียงลงคะแนนจะกระทำแทนกันไม่ได้ ตามข้อบังคับการประชุม สภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ **ข้อ ๘๐ วรรคสาม**

๒. คดีตามคำวินิจฉัยที่ ๑๕-๑๘/๒๕๕๖ และ ๓-๔/๒๕๕๗ ศาลรัฐธรรมนูญ วินิจฉัยให้ร่างกฎหมายที่เป็นปัญหาในคดีนั้นเป็นอันตกไปในลักษณะที่เสียไปทั้งหมด ซึ่ง หากจำเป็นต้องมีกฎหมายนั้น จะต้องไปเริ่มกระบวนการใหม่ตั้งแต่ในชั้นตอนแรก

แต่คำวินิจฉัยที่ ๒ -๓/๒๕๖๓ ศาลรัฐธรรมนูญให้ร่างกฎหมายที่เป็นปัญหา เสียไปเฉพาะกระบวนการตั้งแต่มีการเสียบบัตรแทนกันเป็นต้นไป ส่วนกระบวนการก่อนหน้านั้นถือว่าชอบ และให้ไปเริ่มกระบวนการใหม่ตั้งแต่มีการเสียบบัตรแทนกันเป็นต้นไป

เหตุที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยเช่นนั้นน่าจะเป็นเพราะ พ.ร.บ.ว่าด้วยวิธี พิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๔ ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจ กำหนดให้คำวินิจฉัยของศาลมีผลไปในอนาคตขณะใดขณะหนึ่งหลังวันอ่านคำวินิจฉัย หรืออาจกำหนดเงื่อนไขหรือมาตรการในการบังคับอย่างหนึ่งอย่างใดด้วยก็ได้ ทั้งนี้ ตาม ความจำเป็นหรือสมควร ตามความเป็นธรรมแห่งกรณี ซึ่งในกรณีตามคำวินิจฉัยนี้ศาล รัฐธรรมนูญเห็นว่า มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนที่ประเทศชาติจะต้องใช้กฎหมายฉบับนี้คือพ.ร.บ. งบประมาณรายจ่ายประจำปี ๒๕๖๓ ไปช่วยแก้ปัญหาความล่าช้าและอุปสรรคในการเบิก จ่ายเงินงบประมาณแผ่นดิน จึงจำเป็นต้องกำหนดไว้ในคำวินิจฉัยเช่นนั้น

อนึ่ง ขณะที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ ๑๕-๑๘/๒๕๕๖ และ ๓-๔/๒๕๕๗ ยังไม่มีพ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๔